

LAKIALOITE 132/2003 vp

Laki luonnonsuojelulain 49 ja 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Uusi luonnonsuojelulaki (1096/1996) säädettiin eduskunnassa vuonna 1996. Lakiin jäi yksi paha aukko. Liito-oravien vuoksi suojelluista kiinteistöistä omistajalla ei ole mahdollisuutta saada minkäänlaista korvausta. Tätä perusteltiin aikanaan sillä, että mahdollisesti suojeltavat alueet ovat niin pieniä, että korvauskynnys (merkityksellinen haitta) ei ylity. Käytäntö on kuitenkin osoittanut toista. Eri puolilla Suomea on tullut esille tapauksia, joissa kiinteistöjen omistajat ovat menettäneet huomattavasti tuloja suojelupäätösten vuoksi. Hallituksen esitys (HE 76/2003 vp) ei paranna maanomistajien tilannetta riittävästi eikä ole mielestämme perustuslain mukainen.

Tämän lakialoitteen tarkoituksena on saattaa luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momenttiin perustuva suojelu korvausvelvollisuuden piiriin noudattamalla soveltuvien osin metsälain (1093/1996) 10 §:n mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen korvausperiaatteita. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin suojelu kohdistuu luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien yksilöiden selvästi luonnossa havaittaviin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Näiden hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain soveltamisala on yleinen. Tämä voi ääritapauksessa tarkoittaa sitä, että mitään yksityisen henkilön toteuttamaa toimenpidettä tai hanketta, joka vaikuttaa heikentävästi luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainitun

lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkaan, ei missään tilanteissa voitaisi toteuttaa. Muun lain nojalla myönnetty lupa ei muuta tilannetta.

Tämän vuoksi hyväksymällä lakialoite varmistetaan se, että suojelusta ei aiheudu ilman korvausta luonnonsuojelulain yleisen korvauskynnyksen ylittävää haittaa. Luonnonsuojelulain 49 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, joka noudattaisi soveltuvien osin metsälain 11 §:n mukaista poikkeuslupaa koskevaa sääntelyä. Lainkohtaa täydennettäisiin alueellisen ympäristökeskuksen mahdollisuudella rauhoittaa lisääntymis- ja levähdyspaikka pysyvästi tai määräaikaisesti. Näin varmistettaisiin se, että poikkeusmenettelyn vuoksi ei jouduttaisi rikkomaan luontodirektiivin velvoitteita.

Jokaista lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei tarvitsisi yksilöidä, sillä kieltö olisi voimassa suoraan lain nojalla ja viranomaismenettely käynnistyisi vain silloin, kun maanomistaja katsoo suojelusta aiheutuvan korvauskynnyksen ylittävää haittaa.

Koska rauhoituspäätös olisi suojelupäätös, josta maksettaisiin korvaus, pitäisi asiasta säätää erikseen lisäämällä korvausvelvollisuutta koskevaan luonnonsuojelulain 53 §:ään viittaus uuteen luonnonsuojelulain 49 §:n 2 momenttiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

luonnonsuojelulain 49 ja 53 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 §:ään uusi
2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, sekä
muutetaan 53 §:n 1 momentti seuraavasti:

49 §

Euroopan yhteisöjen lajisuojelua koskevat erityissäännökset

— — — — —
Jos 1 momentissa tarkoitetusta kiellosta aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, alueellisen ympäristökeskuksen tulee kiinteistön omistajan tai erityisen oikeuden haltijan hakemuksesta myöntää lupa poiketa kiellosta tai päättää lisääntymis- ja levähdyspaikan rauhoittamisesta pysyvästi tai määräajaksi. Lisääntymis- ja levähdyspaikan rauhoittamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 47 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen suojelun voimaantulosta ja suojelun lakkauttamisesta.
— — — — —

53 §

Valtion korvausvelvollisuus

Jos 29 §:n, 47 §:n tai 49 §:n 2 momentin nojalla tehdystä päätöksestä aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, hänellä on oikeus saada valtiolta siitä täysi korvaus. Korvausvelvollisuus ei synny, ennen kuin omistaja on 31 §:n tai 48 §:n 2 momentin nojalla hakenut lupaa poiketa kiellosta ja hakemus on hylätty. Jos on ilmeistä, ettei luvan myöntämiselle ole edellytyksiä, toimitus korvauksen määräämiseksi voidaan panna virelle ilman luvan hakemista.
— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2003

Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Esko Kurvinen /kok
Anne Holmlund /kok
Pertti Hemmilä /kok
Kalevi Lamminen /kok
Tuija Nurmi /kok
Heikki A. Ollila /kok

Timo Seppälä /kok
Olli Nepponen /kok
Maija Perho /kok
Jyri Häkämies /kok
Lasse Virén /kok
Jan Vapaavuori /kok
Kimmo Sasi /kok